

YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARI

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No: 2023/112

K A R A R

Cumhurbaşkanının 10.03.2023 tarihli ve 2023/121 sayılı kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin yenilenmesine karar verilmiş olup, anılan karar Resmî Gazete'nin 10.03.2023 tarihli ve 32128 Mükerrer sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Kurulumuzun 10.03.2023 tarihli ve 2023/90 sayılı kararıyla, birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin 14 Mayıs 2023 Pazar günü, Cumhurbaşkanlığı Seçiminin ikinci oylamaya kalması durumunda 28 Mayıs 2023 Pazar günü yapılmasına karar verilmiştir.

6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 2'nci maddesinin;

➤ Birinci fıkrasında; "Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir."

➤ Beşinci fıkrasında, "Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde 298 sayılı Kanun, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 23/5/1987 tarihli ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır."

➤ Altıncı fıkrasında; "Yüksek Seçim Kurulu, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmak amacıyla, gerekli ilke kararları almaya, beşinci fıkra da sayılan kanunlar ile bu Kanun'da seçimle ilgili olarak yer alan bütün süreleri gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilâna yetkilidir."

hükümleri yer almaktadır.

14 Mayıs 2023 tarihinde birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde, seçmenler tarafından aday gösterilecek Cumhurbaşkanlığı adaylığı için; seçilme yeterliliği, aday gösterilme, adayların görevden ayrılmalarına ve seçim sistemi ile uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla karar taslağı Kurulumuza sunulmuş olmakla, konu incelendi.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 101'inci maddesinde;

"Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir.

Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanlığı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüzbin seçmen aday gösterebilir.

Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanlığı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanlığı seçilir.

İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre

ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.

Seçimlerin tamamlanamaması halinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

6271 sayılı Kanun'un:

“Seçim sistemi ve uygulanması” başlıklı 4'üncü maddesinde;

“(1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, geçici sonuçların ilânını takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilânından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk Pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hallerinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.”

“Seçilme yeterliği” başlıklı 6'ncı maddesinde;

“(1) Kırk yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.”,

“Aday gösterilme” başlıklı 7'nci maddesinde;

“(1) Cumhurbaşkanlığına;

a) Siyasi parti grupları,

b) En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,

c) En az yüzbin seçmen,

aday gösterebilir.

(2) Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.”

“Seçmenler tarafından aday gösterilme” başlıklı 8/A maddesinde;

“(1) Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebilir.

(2) Seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişi,

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine

ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla,

Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurur.

(3) Yüksek Seçim Kurulu, başvuru dilekçesi ve eklerini iki gün içinde inceler. İnceleme sonucunda:

a) Başvuranın, seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi halinde, başvuru reddedilir. Başvuran bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu talebi üç gün içinde karara bağlar.

b) Bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması halinde, eksikliklerin tamamlanması için iki gün süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmadığı takdirde başvuru reddedilir.

(4) Yüksek Seçim Kurulu, başvurusu kabul edilen kişileri ilan eder. Seçmenler, ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilirler.

(5) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercih yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir. Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır. Aday gösterilmek isteyen kişinin talebi hâlinde, hakkında aday teklifinde bulunanlara ilişkin formlar ve diğer bilgiler kendisine verilir. İtiraza ilişkin hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(6) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

(7) Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hallerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hallerde bu tutar, Hazineye gelir kaydedilir.

(8) Aday teklifine ilişkin işlemler için ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilir ve gerekli tedbirler alınır.

(9) Aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."

"Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) Yüksek Seçim Kurulu, adaylar hakkında yaptığı inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesini belirler. Geçici aday listesi ve itiraz süresi Resmî Gazetede yayımlanır."

"İtiraz ve kesin aday listesi" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Resmî Gazetede yapılan ilândan itibaren iki gün içinde, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin karara karşı Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu itirazları üç gün içinde kesin karara bağlar ve kesin aday listesini Resmî Gazetede yayımlar."

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun "Milletvekili seçilemeyecek olanlar" başlıklı 11'inci maddesinde;

“Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler:

a) İlkokul mezunu olmayanlar,

b) Kısıtlılar,

c) Askerlikle ilişkisi olanlar,

d) Kamu hizmetinden yasaklılar,

e) Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

f) Affa uğramış olsalar bile;

1. Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

2. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

3. Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

4. Türk Ceza Kanununun 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar.”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hukukî düzenlemeler birlikte değerlendirilerek aşağıdaki usul ve esaslar belirlenmiştir.

I- Seçilme yeterliliği

1- Kırk yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri,

2- Kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları,

Cumhurbaşkanı adayı gösterilebileceklerdir.

Ancak;

1- Kırk yaşını doldurmayan,

2- Yükseköğrenim yapmamış,

3- Askerlikle ilişkisi olanlar,

4- Kısıtlılar,

5- Kamu hizmetinden yasaklılar,

6- Taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

7- Affa uğramış olsalar bile;

a) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

b) Mülga 765 sayılı Kanun'un İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya

bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

c) Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

ç) Mülga 765 sayılı Kanun'un 536'ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanun'un 537'nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar,

(Yukarıda mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre yazılı suçların 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda karşılığını bulan suçlardan mahkûm olanlar da aynı kapsamda değerlendirilir.)

Cumhurbaşkanı adayı olamayacaklardır.

Bununla birlikte;

Adli sicil kaydında yukarıda belirtilen suçlar ve cezalarla ilgili sabıkası bulunan kişilerin aday olabilmeleri için;

Memnu hakların iadesi kurumu önceden, mülga 765 sayılı Kanun'un 121 ilâ 124 ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 416 ilâ 420'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda memnu hakların iadesi kurumuna yer verilmemiş, 5237 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesinde kişinin belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma güvenlik tedbiri olarak düzenlenmekle beraber, bu hak yoksunluklarının cezanın infazının tamamlanmasıyla birlikte sona ereceği kabul edilmiş ise de, Anayasa'nın milletvekili seçilme yeterliliğini düzenleyen 76'ncı maddesinin ikinci fıkrasında ve buna dayalı olarak da 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde bazı mahkûmiyetlerin affa uğramış olsa bile milletvekili (Cumhurbaşkanı) seçilmeye engel olacağı belirtilmektedir.

5237 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesi ile ilgisi bulunmayan ve bu Kanuna göre bir hak yoksunluğu doğurmayan bu tür mahkûmiyetlerin, bazı özel kanunlardaki veya seçim mevzuatındaki ayrıksı hükümler nedeniyle bir kısım mesleklerin icrası ve seçilme dâhil çeşitli hakların kullanılmasını imkânsız hale getirdiği anlaşılınca, yasaklanmış hakların geri verilmesi kurumuna yeniden ihtiyaç duyulmuş ve söz konusu kurum 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'na 13/A maddesi eklenmek suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Bu madde metninden ve gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, mahkûmiyet hangi kanundan kaynaklanmış olursa olsun, hükümlü yönünden süresiz hak yoksunluğu doğuruyorsa, bu yoksunluğun giderilmesi için, süre ve diğer koşullar gerçekleştiğinde, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilmesinin mümkün olduğu dikkate alınarak, Anayasa'nın 76/2'nci maddesinde ve buna dayalı olarak, 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde belirtilen nitelikte bir ceza mahkûmiyeti nedeniyle milletvekili (Cumhurbaşkanı) seçilme hakkını yitirmiş bulunan kişiler, bu haklarına ancak ve sadece, 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesi uyarınca, talepleri üzerine mahkemece verilecek "yasaklanmış hakların geri verilmesi" kararı ile kavuşabileceklerinin mümkün olması nedeniyle;

1- 6271 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin beşinci fıkrasıyla atıfta bulunulan, 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanların, kesinleşmiş cezalarının infazından sonra, mülga 765 sayılı Kanun'un 121, 122, 123, 124'üncü maddelerine veya 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesine göre mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak ayrı ayrı memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararlarının (kesinleşme şerhli),

2- Yukarıda belirtilen suçların niteliği ve cezaların süresi itibarıyla 5237 sayılı

Kanun'un 51'inci maddesine göre mahkûm oldukları hapis cezaları ertelenenlerin, mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesine göre ayrı ayrı yasaklanmış hakların geri verilmesi kararlarının (kesinleşme şerhli)

3- Yine, 6271 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin beşinci fıkrasıyla atıfta bulunulan 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yazılı suçlardan ve (e) bendinde belirtilen taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olup da mülga 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca cezaları ertelenmiş olanların, mülga 765 sayılı Kanun'un 95'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, hüküm tarihinden itibaren beş yıl içinde, başka bir suçtan hüküm giymemiş olduklarını kanıtlayabilmeleri için söz konusu tecilli/ertelenmiş mahkûmiyet kararlarının (kesinleşme şerhli),

4- Seçilmesine engel sabıkası olanlar hakkında sonradan uyarılama yapılarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231'inci maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olanların buna ilişkin kararının (kesinleşme şerhli),

onaylı birer örneğinin bulunması gerekmektedir.

II- Seçmenler tarafından aday gösterilme

1- Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebileceğine,

2- Seçmenlerce Cumhurbaşkanı adayı gösterilmek isteyen kişinin,

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katı olan 555.980,00 TL (beşyüzellibeşbindokuzyüzseksen Türk Lirası) ilgili Maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla (6271/8/A-2-b),

(Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hallerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hallerde bu tutar, Hazineye gelir kaydedilir.) (6271/8/A-7)

Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurması gerektiğine,

III- Başvuruda aranacak belgeler

1- Adayın;

a) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını gösteren nüfus cüzdanı örneği,

b) Yükseköğrenim yapmış olduğunu gösteren onaylı diploma örneği,

c) Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden alınan adli sicil ve arşiv kaydının aslı (nüfus kayıt örneği, öğrenim/mezun belgesi ve adli sicil ve arşiv kaydı belgesinin e-Devlet kapısından (www.turkiye.gov.tr) (karekodlu) alınmış olanların da kabul edileceğine),

ç) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının (555.980,00 TL -beşyüzellibeşbindokuzyüzseksen Türk Lirası-) ilgili Maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuz (6271/8/A-2-b),

d) 6 adet (4x6) santimetre ebadında arka fonu beyaz (arka fonda bayrak, resim, dini sembol vs. olmayan) vesikalık renkli fotoğrafları ile oy pusulasında yer almak üzere fotoğrafın yüksek çözünürlüklü elektronik ortamda hazırlanmış hâli,

başvuru dilekçesine eklenir.

2- 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sayılan suç veya cezalarla ilgili adli sicil kayıtlarının bulunması durumunda;

a) 6271 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin beşinci fıkrasıyla atıfta bulunulan 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanların,

Kesinleşmiş cezalarının infazından sonra, mülga 765 sayılı Kanun'un 121, 122, 123, 124'üncü maddelerine veya 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesine göre mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak ayrı ayrı memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararlarının (kesinleşme şerhli),

b) Yukarıda belirtilen suçların niteliği ve cezaların süresi itibarıyla 5237 sayılı Kanun'un 51'inci maddesine göre mahkûm oldukları hapis cezaları ertelenenlerin, mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesine göre ayrı ayrı yasaklanmış hakların geri verilmesi kararlarını (kesinleşme şerhli)

c) Yine, 6271 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin beşinci fıkrasıyla atıfta bulunulan 2839 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yazılı suçlardan ve (e) bendinde belirtilen taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olup da mülga 647 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca cezaları ertelenmiş olanların,

Mülga 765 sayılı Kanun'un 95'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, hüküm tarihinden itibaren beş yıl içinde, başka bir suçtan hüküm giymemiş olduklarını kanıtlayabilmeleri için söz konusu tecilli/ertelenmiş mahkûmiyet kararlarının (kesinleşme şerhli),

onaylı birer örneğini,

ç) Seçilmesine engel sabıkası olanlar hakkında sonradan uyarılama yapılarak 5271 sayılı Kanun'un 231'inci maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olanların buna ilişkin kararın (kesinleşme şerhli),

onaylı bir örneğini de eklemeleri gerekmektedir.

IV-Başvuru süresi ve yerleri

Cumhurbaşkanı adaylığına, seçmenler tarafından aday gösterilmek isteyenler için başvurular; Yüksek Seçim Kurulunca kabul edilen Cumhurbaşkanı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Uygulanacak Seçim Takvimi'ne göre, 19 Mart 2023 Pazar günü başlayıp 20 Mart 2023 Pazartesi günü saat 17.00'ye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bizzat yapılır.

V- Adaylığın incelenmesi, bilgi ve belgelerde eksiklik ile adaylıkların reddedilmesi

Yüksek Seçim Kurulu tarafından yapılacak inceleme sonucunda;

Adaylık başvuru sonuçları www.ysk.gov.tr adresinde yayınlanır, başvuran aday veya temsilcisine eksiklik veya ret sebeplerini gösterir karar elden teslim edilir, Yüksek Seçim Kurulu ilan tahtasında ilan edilir ve adaylara başkaca bir bildirimde bulunulmaz.

Adaylık başvurusu reddedilenler ile bilgi ve belgelerinde eksiklik tespit edilenlere verilecek süreler, itiraz, yeniden inceleme süreleri ve karar süreleri Seçim Takviminde gösterildiği şekilde uygulanır.

VI- Adaylık başvurusu kabul edilenler

Cumhurbaşkanı adaylığı için seçmenler tarafından aday gösterilmek isteyenlerden adaylık başvurusu kabul edilenler, 21 Mart 2023 Salı günü Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilir ve seçmenler tarafından bağlı oldukları ilçe seçim kurullarında 22 Mart 2023 Çarşamba günü teklifte bulunulmaya başlanır. Teklif süresi 27 Mart 2023 Pazartesi günü saat 20.00'de sona erer. Belirlenen bu günlerde saat 08.00 – 20.00 arasında ilçe seçim kurullarınca teklifler alınır. Belirlenen bu günlerde saat 20.00 itibarıyla sırada bekleyenlerin tespiti yapılarak bu kişilerin de teklifleri alınır. Saat 20.00'den sonra gelenler teklifte bulunamaz.

Teklif süresi içinde; teklifte bulunan seçmenlerin seçmenlik niteliğine karşı yapılan itirazlar ile teklif işlemlerine karşı yapılan diğer itirazlar ilçe seçim kuruluna yapılır ve ilçe seçim kurulu başkanınca aynı gün kesin olarak karara bağlanır.

VII- Seçmenler tarafından teklifte bulunulmasının usul ve esasları

a) Seçmenler, ancak Yüksek Seçim Kurulu tarafından yapılan ilanda belirtilen adaylardan sadece biri için ve bir kez teklifte bulunabilir.

b) Seçmenlerin kimlik tespitinde; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birine itibar edilir. (298/87)

c) Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin teklifte bulunabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca nüfus müdürlüklerince verilmiş veya e-Devlet kapısından (www.turkiye.gov.tr) (barkodlu) alınmış nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi gerekir.

ç) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından teklif yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir.

d) Teklifte bulunacak seçmenlerden okur-yazar olmayanlar ve engel durumu olanlar o seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile teklifte bulundurulur. Bir seçmen birden fazla seçmene refakat edemez. (298/93)

e) Yurtdışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenler, adaylık teklifi için Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından teklif yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir.

f) Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir.

g) Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır.

ğ) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

VIII- Geçici aday listesi ve itirazlar

Yüksek Seçim Kurulunca Cumhurbaşkanı adaylarının bilgi ve belgeleri üzerinde yapılacak inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesi düzenlenerek 28 Mart 2023 Salı günü Resmî Gazete'de yayımlanır.

Cumhurbaşkanı adaylarına veya geçici aday listesine alınmamaya ilişkin Yüksek Seçim Kuruluna doğrudan yapılacak itirazlar, geçici aday listesinin Resmî Gazete'de yayımlandığı 28 Mart 2023 Salı günü saat 08.00'de başlayıp 29 Mart 2023 Çarşamba günü saat 17.00'de sona erer.

IX- İtiraza yetkili olanlar ve itirazın şekli

6271 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin yapmış olduğu atıf sebebiyle uygulanacak olan 298 sayılı Kanun'un 110'uncu maddesinde sayılan;

1- Seçme yeterliğine sahip yurttaşlar,

2- Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin başkanları veya vekilleri,

3- Adaylar,

4- Milletvekilleri,

yazılı olarak itiraz edebilirler.

Kimliğini ispat edemeyenlerin, delil ve gerekçe gösteremeyenlerin itirazları incelenmez.

X- Kesin aday listesi

Cumhurbaşkanı geçici aday listesine yapılan itirazlar, Yüksek Seçim Kurulunca 30 Mart 2023 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar karara bağlanarak, 31 Mart 2023 Cuma günü kesin aday listesi Resmî Gazete'de yayımlanır.

XI- Adayların görevden ayrılması

Cumhurbaşkanı adayı gösterilen;

➤ Hâkimler ve savcılar,

➤ Yüksek yargı organları mensupları,

➤ Yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları,

➤ Yükseköğretim Kurulu üyeleri,

➤ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri,

➤ Kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri,

➤ Belediye başkanları,

➤ Subaylar ile astsubaylar,

➤ Siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri,

➤ Belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri,

➤ Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar,

aday listesinin kesinleştiği 31 Mart 2023 Cuma günü itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır.

Bu durum Yüksek Seçim Kurulunca aday gösterilenin bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhâl bildirilir.

XII- Adaylıktan vazgeçme

Adaylıktan vazgeçme doğrudan ve şahsen Yüksek Seçim Kuruluna yapılır.

XIII- Adaylıktan eksilme

Kesin aday listesinin Resmî Gazete'de yayımından itibaren oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya adaylıktan vazgeçme nedeniyle meydana gelebilecek eksilmeler kesin aday listesinde değişiklik yapılmasını gerektirmez.

XIV- Seçim sistemi ve uygulanması

1- Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

2- İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, geçici sonuçların ilanını takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

3- Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir.

Bu çerçevede; Cumhurbaşkanı seçiminde; seçilme yeterliliği, aday gösterilme, adayların görevden ayrılmaları ile seçim sistemi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yukarıda belirlenen ilkeler doğrultusunda yapılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

S O N U Ç: Açıklanan nedenlerle;

1- Cumhurbaşkanı seçiminde; seçilme yeterliliği, aday gösterilme, adayların görevden ayrılmalarına, seçim sistemi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yukarıda belirlenen ilkeler doğrultusunda yapılmasına,

2- Karar örneğinin;

a) Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

c) Seçime katılabilecekleri tespit ve ilân edilen siyasi parti genel başkanlıklarına, gönderilmesine,

3- Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünce Kurulumuz internet sitesi www.ysk.gov.tr adresinde yayınlanmasına,

4- Seçim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilmesine,

14.03.2023 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

Başkan
Ahmet YENER

Başkanvekili
Ekrem ÖZÜBEK

Üye
Ali ÜRKER

Üye
Orhan USTA

Üye
Battal ÖĞÜT

Üye
Talip BAKIR

Üye
Dr. Serdar MUTTA

Üye
Mahmut AKGÜN

Üye
Feyzi EROĞLU

Üye
İsmail KALENDER

Üye
Ali ÇOPUR